Selle maailma helisev absurd on läbi nähtud

Mõni aeg tagasi sõitsin ühe sõbra autos. Sõber on muusik, üks mu lemmikuid. Korraga tundsin tagaistmel tugevat tärpentini lõhna. Küsisin, kas ta on autoistmeid tärpentiniga puhastanud. Ta ütles, et ei, tilgutas natuke niisama, sest talle lihtsalt meeldib tärpentinilõhn. See lõhn meenutab talle kõiki neid kunstnikke ja ateljeesid, kus ta elu jooksul külas on käinud. Ta lisas, et see on olnud väga vaimu rikastav. Tärpentinilõhn mõjub alati inspireerivalt.

20. juuli 2020, 0:35 3 min lugemist

Kaido Ole. «Kõik koos V». FOTO: Stanislav Stepashko

Jah, tõesti, kunstniku ateljees midagi on. Ma ise käin vähemalt korra kvartalis külas Kaido Olel tema ateljees Koplis. Ajame juttu, joome teed, vaatan tasakesi pooleliolevaid maale. Minu janu Ole ateljee järele on suur. Ma ei ole seal kunagi tundnud tärpentinilõhna, aga seal on selline puhtuse ja vaba vaimu lõhn.

Kõrged laed, mahe valgus, alati väljapeetud Ole, puhanud, pestud ja kammitud – isegi töötunked on tal viigitud. Mina tulen oma 60-ruutmeetrisest Kalamaja kodust, kus me elame kuuekesi üksteise seljas. Ateljee uksel kergitan häbelikult pükse ja pühin tatise nina ära. Astuda Ole maailma, see on selline pühalik tunne, nagu oleks nõgisest saunast jõudnud mõisamajja.

«Kõik koos» on ilus tervik. Ole enese tsitaatidele, tuttavatele tegelastele läbi aastate on lisandunud tsitaate

kunstiklassikast. Notke surmatants ja Matisse'i tants. Lenin koos seltsimeestega laupäevakul palki tassimas. Sama maali peal on tööhoos, laua tassimisega ametis ka kunstnik Ole koos omaloodud tegelastega. Kogu töötava rahva stseeni dirigeerib viigipükstes Munn.

Munn ja zen

Munn on Ole maailmas üldse üks huvitav tegelane. Türa teed on teadmata. Ootamatult hüppab ta välja siin ja seal. Kord on jalas viigipüksid, siis jälle mõnusalt teksades. Munni atribuudiks on raha – olgu siis dollar või euro. Munn on alati triks ja traks, prillid ees ja puha.

Kaido Ole. «Kõik koos I». FOTO: Stanislav Stepashko

Selline tõsiselt võetav tegelane, tõenäoliselt lõpetanud hea ülikooli. Tegelane meie asjalikust maailmast. Ei saa

talle midagi ette heita, meie lahutamatu kaaslane. Peaks ta kusagile ära peitma? Pigem mitte. Temaga on võimalik õppida koos elama.

Isegi Ain Kaalepi poolt kõige targemaks eestlaseks nimetatud Uku Masing mõtiskleb kusagil, et seksuaalenergia on kõige lihtsamini muudetav energialiik üldse. Sublimeeri milleks tahad. Vooli, voldi, painuta. Nii et las pigem Munn tassib palki ja Kaido juhatab vägesid. Nii, jah, oleks õigem.

Kaido Ole näituse «Kõik koos» saalivaade. FOTO: Stanislav Stepashko

Aga sellisel õigem-valem teljel see kunstivärk ju särisebki. Kuidas tekitada meie ajus eluvirgutavaid lühiseid. Oo, nii ei saa. Aga saab küll. Ootamatu äratundmine, jah, elame sellises maailmas, kus prillidega peenis ütleb meile, kuidas me peame elama. Ja mis see kunsti funktsioon sellisel puhul on: näha maailma värske pilguga, ootamatused, mis raputavad lahti argireaalsusest,

annavad taipamist ja selget meelt. Nagu nähtamatu zen-mõõk vuhiseb hetkeks läbi ruumi ning korraga näeme selgemalt ja paremini. Maailm ei ole enam endine.

> **«Kõik koos» on ilus tervik. Ole enese tsitaatidele, tuttavatele tegelastele läbi aastate on lisandunud tsitaate kunstiklassikast.**

Siin on nihkes kaks võluvat asja: kunstniku sisemine tarkus, tehniline täiuslikkus ja kord, samas selline üle-müüri-mõttelend. Kaido Ole kunsti vaadates on tunne, nagu oleks akadeemik Endel Lippmaa katsetanud psühhotroopidega ja siis vaadanud rõõmuga pealt, mida tema tark aju kokku keerab. Ratsutad lõvi seljas nagu kuningas läbi elu, sinu maastikul on Miró pöörased figuurid, eemal terendamas Soosteri meelad huuled.

Olla osaduses kõiksusega

Ülo Õuna «Tuumafüüsik» esiplaanil annab aimu, et maailm on pööraselt rikkam ja imelisem, kui meile seda igapäevaelus näidatakse. Kaido Olel on julgus ja jultumus tuua ka oma nahk turule. Mõnus eneseiroonia ja ka sundimatu enese armastamine, hool ja usaldus enda vastu. Ei ole nii, et ah, mis nüüd mina. Vabandage, ma olen ka olemas. Olen siin selline tagasihoidlik Ole.

Maalid julgelt, üles David Hockney, ikoonilise «Kunstniku portree (bassein kahe figuuriga)» autor, asetad ennast vaatlejana mängu. Vana sõber Pallpea toob California

miljonäri basseini ämbriga vett juurde. Eemal on veejanus Toltsi kaktus. Teises nurgas on vabastav «Väljapääsu»-silt. Kõik on nihkes, samas ka tasakaalus.

See on sama, kui lähed New Yorki, tellid kohtumise linnapeaga ja palud tõmmata pika köie ühe pilvelõhkuja katuselt teisele. Kõnnid kartmatult mööda nööri, ilma julgestuseta, ja see tuleb sul täiuslikult välja. Teostus laitmatu. Kunstiga niisamuti: kõnnid julgel sammul valgusvihus, oled oma hinge otsekui peo peale laotanud.

Kaido Ole näituse «Kõik koos» saalivaade. FOTO: Stanislav Stepashko

Loomulikult on tõlgendusastmeid palju, igaüks siseneb galeriisse oma seljakotiga. Näituse «Kõik koos» tsitaatidega saab igaüks vabalt ise žongleerida. Nautida assotsiatsioonide jaburust ja mõttelendu. See on nagu väga hea autoga kiirteel, kõike on külluslikult ja hobujõude jääb kõvasti üle. Kummid vilisevad, raud läigib: siit ma tulen ja säran.

Selle maailma helisev absurd on läbi nähtud. See tekitab rahu ja rõõmsat elevust. Aga mis edasi? Kujutan ette 85-aastast Kaido Olet kusagil kloostris, väikeses kambris. Ikoonimaalija, segamas värve, kirjutamas pühapilte nii nagu sajandite eest. Õuest imbub müüride vahele eeterlikku lavendlilõhna. Kusagil kauguses kajav unine külakiriku kell aitab ajalikust maailmast lahti lennata, vaadata olu ja inimesi igavikulisest perspektiivist. Olla osaduses kõiksusega.

«Kõik koos»

Kaido Ole näitus

Avatud Tallinnas Temnikova & Kasela galeriis kuni 16. augustini

Kaido Ole iseendaga silmitsi (2)

Kunstnik, kes töötab igasugustel kütustel

- **jaan tootsen**
- **Kaido Ole**